Jüdische Pester Zeitung.

דיעזעס בלאטט ערשיינט צווייםאל וואָכענטליך
אונד קאָסטעט פֿיר
עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 8 גולדען ע. וו.
האלביעהריג 4 „ „
פֿירטעל- 2 „ „

פֿירס אויסלאנד
גאנציעהריג 9 גולדען עסט. וועהר.
האלביעהריג 4 „ 50 קרייצער
פֿירטעל- 2 „ 25 „

אננאָנצען
אונד יאנסעראטע פּריוואט-אנצייגען ווערדען מיט 10 קר. פֿיר 6 שפּאַל-טיגע פּעטיט-צייללע בערעכנעט.

יידישע
פּעסטער צייטונג
(מאָנטאג-אויסגאבע)

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פּרענומעריערען
אונד דער פּרענומעראציאָנס-בעטראג בעגיננט מיט דעם עמפּפֿאנגע דעס ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפֿינדעט זיך אין
פּ ע ס ט
רעטטיגגאססע נ' 7,
וואָהין מאן אויך דיא פּרענומעראציאָנס-געלדער צו זענדען בעליעבע.
פּרענומעראנטענזאממלער ערהאלטען 10% ראבאטט.

Nr. 36, זעכסטער יאהרגאנג | פּעסט, כד אייר ה'ת'ר'ל'ד'. | Pest, den 11. Mai 1874.

פּאָליטישע איבערזיכט.

פֿריעדע אָדער קריעג?

נאך אים פֿריהלינגע דעם יאהרעס 1870 זאגטע קאיזער נאפּאָלעאָן, דאס דער אייראָפּעאישע פֿריעדע שאָן לאנגע ניכט זאָ געזיכערט וואר אלס עבען אין יענעם יאהרע — אומר איניגע וואָכען דאראויף איזט דער דייטש-פֿראנצאָזישע קריעג אויסגעבראָכען.

אים רייכסראטהע, אים רייכסטאגע אונד אין דען פֿיעלען שטאאטס- אונד טהראָן-רעדען האָרטען וויר זייט צווייא יאהרען פֿאָרטוועהרענד נור פֿריעדענס-פֿערקינדיגונגען, אימטערוועהרענד האט עס געהייסען, דאס דער פֿריעדע זייט דעם בעשטעהען דער וועלט ניכט זאָ גרינדליך בעפֿעסטיגט וואר, אלס עבען יעטצט — אונד נון קאָממט יעטצט דאס ענגלישע אָבער-הויז אונד מאכטע אינזאָפֿערנע איינע אויסנאהמע, אלס אין זיינער זיטצונג פֿאָם 5. מאי פֿאָן קריעגס-בעזאָרגניססען געשפּראָכען וואורדע.

וויר וואָללען דאהער דיעזען וויכטיגען אונד זעהר אינטערעססאנטען זיטצונגס-בעריכט דעם ענגלישען אָבערהויזעס, וועלכען וויר אין פֿאָריגעם בלאטטע נור נאך איינעם קורצען טעלעגראפֿישען אויסצוגע ברינגען קאָננטען, היער אויספֿיהרליכער מיטטהיילען:

נאך ערעֶפֿנונג דער זיטצונג ערהאָב זיך דער בעריהמטע קלוגע ענגלישע שטאאטס-מאנן גראף ר ו ס ס ע ל אונד זאגטע: איך פֿערלאנגע פֿאָן אונזערעם אויסווערטיגען מיניסטער, דאס ער אונס יעטצט דיא פּאָליטישע לאגע אייראָפּא'ס נאך דער וואהרהייט שילדערן מאגע, דאמיט וויר וויססען, וואס פֿיר איינע אנזיכטען דער ענגלישע שטאאט פֿאָן דעם היטיגען צושטאנדע אייראָפּאס האט. ווענן מאן מאנכמאל דיא וועללען אויף דעם וואססער זיעהט, דא ווייס מאן ניכט, אָב דיעזע נאך פֿאָן פֿאָריגעם שטורמע העררירען אָדער אָב זיא דיא צייכען צו איינעם נייען הערראנגאהענדען שטורמע זינד. זאָ קעננען וויר אויך ניכט דיא היטיגען אונרוהען, אָב זיא נאך פֿאָם לעטצטען קריעגע העררירען אָדער אָב זיא דיא פֿאָרצייכען איינעס נייען קריעגעס זיינד. דער דייטשע מארשאלל גראף מ אָ ל ט ק ע האטטע אונלענגסט געזאגט, דאס דאסיעניגע, וואס דייטשלאנד אין פֿינף מאָנאטען ערראָבערטע, ווירד עס נאך פֿינפֿציג יאהרע מיט דען וואפֿפֿען שיטצען מיססען (זיעהע נ' 15 אונד 16) — אונד דאס מאג דאָך עטוואס בעדייטען! גראָסע פֿראנצאָזישע שטאאטס-מעננער זאגטען מיר, דאס דיא פֿראנצאָזישע ארמעע פֿאָם האָכסטען מארשאלל ביז צום ניעדריגסטען סאָלדאטען איינען וויעדערפֿערגעלטונגס-קריעג געגען דייטשלאנד פֿיהרען וויללל, אום אַן דיא דייטשען ראכע צו נעהמען, וויל זיא פֿאָן פֿראנקרייך צווייא בליהענדע פּראָווינצען וועגגאהמען. זאָללטע נון דאס איין אנצייכען דעם נאהענדען שטורמעס זיין, זאָ ווערע עס ווינשענס-ווערטה צו וויססען, אָב דיא ענגלישע רעגיערונג דאצו בערייט איזט, אללעס וואס אין איהרען קרעפֿטען שטעהט צו טהון, דאמיט דער פֿריעדע ערהאלטען ווערדע. איך בין איבערציינגט, דאס דער איינפֿלוס ענגלאנדס אים ראטהע דער אייראָפּעאישען שטאאטען זאָ גראָס איזט, דאס עס אין זיינער מאכט שטעהט, דען אללגעמיינען פֿריעדען אויפֿרעכט צו ערהאלטען. איך פֿערמוטהע, דאס ענגלאנד בערייט זיין ווערדע, דיא אייגענען פֿערטראגס-פֿערפֿפֿליכטונגען געגען זיינע מיטפֿערבינדעטען מעכטע צו ערפֿיללען אונד איך האָפֿפֿע, דאס ענגלאנד זיינע גאנצע מאכט אונד זיינען גראָסען איינפֿלוס דאצו פֿערווענדען ווירד, אום דיא געפֿאהר איינער פֿריעדענס-שטאָהרונג צו בעזייטיגען.

היעראויף אנטוואָרטעטע דער ענגלישע אויסווערטיגע מיניסטער גראף ד ע ר ב י פֿאָלגענדעס:

עס איזט שווער איינע זאָלכע פֿראגע איבערהויפּט צו בעאנטוואָרטען; אָבער דא איך פֿיר אללע אויסווערטיגע אנגעלעגענהייטען פֿעראנטוואָרטליך בין, זאָ וויל איך אין זעהר אללגעמיינען אויסדריקען אונד מיט גראָסטער צוריקהאלטונג אנטוואָרטען. איך קאנן עס ניכט לייגנען, דאס וויר אין איניגען יאהרען איינען קריעג האבען קאָננטען, דא שאָן היטע מאנכע גרינדע צום אויסברוכע איינעס קריעגעס פֿאָרהאנדען זיינען. עס איזט דיעס קיין פֿערבאָרגענעס געהיימניס, אָבער וויא איך לעזע אונד האָרע, שיינט דער פֿריעדע ניכט אויף עוויג בעפֿעסטיגט צו זיין. פֿראנקרייך דענקט פֿאָרטוועהרענד אונאויפֿהאָרליך דאראן, דאסיעניגע, וואס עס אים לעטצטען קריעגע פֿערלאָרען האט, וויעדער צוריקצוגעווינגען — אונד דייטשלאנד איזט וויעדער פֿעסט אונד זעהר הארטנעקיג ענטשלאָססען דאס ערראָבערטע פֿעסט צו האלטען אונד ניכטס אויס דער האנד צו געבען — אונד ווענן עס אויך נאך 50 יאהרע דיא גראָססטע ארמעע דער וועלט אויסהאלטען זאָללטע! דיעזעס פֿערהעלטניס איזט צור בעפֿעסטיגונג דעם פֿריעדענס ניכט געאייגנעט, זאָללטע נון אוים דיעזעם זעהר געשפּאנטען פֿערהעלטניססע פֿ ר י ה ע ר אָדער ש פּ ע ט ע ר איין קריעג ענטשטעהען, זאָ האָפֿפֿע איך, דאס ער ש פּ ע ט ע ר זיין ווערדע. איך קאנן ניכט זאגען, וואס אין איניגען יאהרען געשעהען ווירד, אָבער פֿיר דען היטיגען טאג קאנן איך פֿערזיכערן, דאס נאך אללען נאכריכטען, וועלכע איך ערהאלטען האבע, זעהע איך, דאס פֿיר יעטצט קיינע קריעגס-געפֿאהר צו בעפֿירכטען איזט. אים פֿאללע איינער בעפֿאָרשטעהענדען קריעגס-געפֿאהר, איזט עס זיכער אונד געוויס, דאס ענגלאנד זיך מיט אללער זיינער קראפֿט צור פֿערמיידונג דעם קריעגעס דריינמישען ווערדע, אָהנע אונס אָבער אין דען קאמפּף זעלבסט איינצומענגען, אין דעם וויר זאָנסט קיין אינטערעססע האבען. שליעסליך מוס איך נאך בעמערקען, דאס איך מאנכע געהיימע בריעף-וועכסעל מיט דען אויסווערטיגען מעכטען פֿיר היטע נאך ניכט פֿעראָפֿפֿענטליכען דארף.

דיעס איזט דיא אויספֿיהרליכע פֿראגע אונד דיא אויספֿיהרליכע אנטוואָרט אים ענגלישען אָבערהויזע.

נון וואָללען וויר היער אויך דאס געשפּרעך צווישען ביסמארק אונד קאָניג וויקטאָר עמאנועל, וועלכעס וויר אים נאכטראגע אונזערעס פֿאָריגען בלאטטעס נור אין בראכטען, אויספֿיהרליכער מיטטהיילען:

אלס קאָניג וויקטאָר עמאנועל פֿאָריגען זאָממער אין בערלין וואר אונד איך דען פֿירסטען ביסמארק בעזוכטע, וואורדע נאטירליך פֿאָן דעם לעטצטען קריעגע געשפּראָכען. דאביא זאגטע פֿירסט ביסמארק: „איך האבע בים דייטש-פֿראנצאָזישען קריעגע צווייא פֿעהלער בעגאנגען: ערסטענס האבע איך דיא מיליטערישען קרעפֿטע פֿראנקרייכס צו א י ב ע ר - שעטצט אונד צווייטענס האבע איך זיין רייכטהום צו א ו נ ט ע ר - שעטצט. דאס הייסט: איך גלויבטע אנפֿאנגס, דאס פֿראנקרייך מיט זיינער ארמעע צו שטארק איזט אונד ווענן אויך שאָן דיא שטעהענדע ארמעע בעזיעגט ווירד, דאנן קאָננטע זיך נאך דאס פֿראנצאָזישע פֿאָלק ערהעבען אונד איינען פֿאָלקס-קריעג געגען אונס שטיפֿטען, וויא עס פּרייסען אים יאהרע 1813 געגען דען ערסטען נאפּאָלעאָן געמאכט האטטע. אָבער פֿראנקרייך האט קיינע שטארקע ארמעע געהאבט אונד אויך דאס פֿאָלק בעגייסטערטע זיך ניכט צור רעטטונג דעס אייגענען פֿאטערלאנדעס אונד זאָ טהוט עס מיר לייד, דאס דיא דייטשע ארמעע ניכט ג א נ ץ פֿראנקרייך איבערשוועממט האט. דיא דייטשען ארמעען וואַרען נור אין דער נאָרדליכען העלפֿטע פֿראנקרייכס, זיא העטטען אָבער אויך אין דער צווייטען זידליכען העלפֿטע זיין זאָללען, אום דעם ג א נ צ ע ן לאנדע דיא מאכט דער דייטשען ארמעע צייגען צו לאססען. עבען וויל דיא צווייטע זידליכע העלפֿטע פֿראנקרייכס דיא מאכט אונזערער ארמעע נאך ניכט קעננען געלערנט האטטע, דאהער זינד גראדע דיא זידליכען פּראָווינצען בערייטוויללינג זיך אין איינען נייען קריעג צו שטירצען, זאָבאלד זיא דאצו נור איינע געלעגענהייט בעקאָממען ווערדען. — דאנן וויעדער גלויבטע איך, דאס איך שאָן פֿינף מיללליארדען גענוג האָך זינד, אום פֿראנקרייך אַן געלד-מאנגעל צו גרונדע צו ריכטען — אונד איך ליעס מיך דאמאלס מיט דיעזער סוממע בעגניגען. העטטע איך אָבער געוואוסט, דאס פֿראנקרייך זאָ לייכט דיעזע סוממע צאהלען קאנן, אונד דאס איהם נאך דאביא פֿיעל געלד איבערבלייבט, דאנן העטטע איך צעהן מיללליארדען פֿערלאנגט, אונד מיט דיעזער סוממע ווערע פֿראנקרייך אין געלד-אנגעלעגענהייטען פֿיר פֿיעלע יאהרע ערדריקט. עס ווערע דאהער גוט, ווענן אייערע מאיעסטעט (נעמליך דער קאָניג פֿאָן איטאליען) מיר דאזו פֿערהעלפֿען ווירדען, דיא וועהרענד אונזערעס קריעגעס מיט פֿראנקרייך בעגאנגענען צווייא פֿעהלער וויעדער גוט צו מאכען. אין דען פּראָווינצען סאַוואָיען אונד ניצצא (וועלכע יעטצט צו פֿראנקרייך אונד פֿריהער צו איטאליען געהאָרטען) ווערע עס אונס לייכט איינע פּארטייא צו בילדען, וועלכע דיא לאָסרייסונג פֿאָן פֿראנקרייך אונד דען וויעדער-אנשלוס אַן איטאליען פֿערלאנגען זאָלל. ווענן נון דיא פֿאָלקער אין סאַוואָיען אונד ניצצא שרייען ווערדען, דאס זיא וויעדער נור מיט איטאליען וויעדער-פֿעראייניגט זיין וואָללען, דאנן ווערדען אייערע מאיעסטעט ערקלערען, דאס זיא ביא איינעם זאָלכען שמערצענס-שרייא דעם פֿאָלקעס ניכט גלייכגילטיג בלייבען קאָננען אונד דער איטאליענישע רייכסטאג ווירד אויך אין דען קריעג געגען פֿראנקרייך איינוויללינגען, אום דיא צווייא איטאליענישען פּראָווינצען צוריקצוגעווינגען. דייטשלאנד ווירד דאנן פֿיר איטאליען צו הילפֿע געהען — פֿ ר א נ ק ר י י ך ווירד אבערמאלס ניעדערגעדריקט ווערדען!“

זאָ לויטעטע דיא רעדע ביסמארקס אַן וויקטאָר עמאנועל: אָבער דער איטאליענישע קאָניג זאגטע דאס יעטצט איטאליען צור קריעג-פֿיהרונג קיין געלד האבע אונד דאס אים פֿאללע איינעס קריעגעס אין איטאליען איין שטאאטס-באנקעראָטט ענטשטעהען מיססטע. זאָמיט האט וויקטאָר עמאנועל דען אנטראג ביסמארקס צוריקגעוויעזען — אונד דאס וואר אין גליק. דען זאָנסט העטטען וויר אין איניגען וואָכען נאך דער צווייא-קאָניג-צוזאממענקונפֿט אין

אונד וואורדען אן דעמזעלבען טאגע בעגראבען. (ווער וואהרען ניכט דאבייא!)

°(גליק אים אונגליק) אויף איינעם נאך גראס-קאנישא פאהרענדען אייזענבאהנצוגע ערייגנעטע זיך פאריגען זאנגטאג צווישען אסקא אונד דיארוואר, דאס איינער מוטטער דאס קינד, וועלכעס זיא בייא זיך האטטע, דורך דיא פלאטצליך אויפגעמאכטע וואגגאנטהירע היניויספיעל אונד דיא מוטטער, וועלכע דאס קינד אים פאללען פערהינדערן וואללטע, זיך צו וויט פארבייגטע אונד עבענפאללס היניויסגעפאללען וואר. דער אונפאלל וואורדע פאן דעם נעכסטען באהנוועכטער בעמערקט, אויף דעססען צייכען דער צוג צום שטעהען געבראכט וואורדע. אלס מאן נון אויף דען ארט דעם אונפאללעס הינאיילטע, פאנד מאן מוטטער אונד קינד גאנץ אונבעשעדיגט.

°(רעוואלוציאן.) אוים שאנגאי (אין כינא) ווירד פאלגענדעס טעלעגראפירט: איינע כינעזישע פאלקסמענגע דראנג איינם פראנצאזישע קווארטיער, פלינדערטע אונד בראננטע דיא הייזער ניעדער, דיא פאליצייא פייערטע אויף דיא פאלקסמענגע, וואדורך מעהרערע געטאדטעט וואורדען. בעוואפפנעטע מענגער קאננטען דיא רוהע וויעדער הערשטעללען.

*(איין קאלענדער-וויטץ.) הערר פאשעלעס אוים פראג האט אונס עבען זיינען נייען ראלענדער פיר׳ס נעכסטע יאהר צוגעשיקט, אין דעמזעלבען פינדען וויר אויסער דען פיעלען ערצעהלונגען אונד אבהאנדלונגען אויך נאך איינען זעהר געלונגענען וויטץ, דען וויר היער מיטטהיילען וואללען: איין פאלנישער אורח האטטע בייא איינעם רייכען קויפמאננע אין בערלין איין בילליט אויף שבת. זאמסטאג מיטטאג זאסען נון בייא טישע דער אורח, דער קויפמאנן זאממט וייב אונד 3 קינדערן, אלזא צוזאממען זעכס פערזאנען. דער אורח וואר זעהר הונגריג, דא זיך אורחים זעלטען דען מאגען פערדערבען, ער ערוואַרטעטע שאן זעהר שוער דאס אויפטראגען דער פיעלען שפייזען — אונד זיעהע, דיא קאכין לעגט אויף דען טיש איין פיערטעל גאנז פיר זעכס פערזאנען! — דער הונגערנדע אורח שטאנד ערשראקען אויף אונד זאגטע: „בעל בית לעבען, זייד מיר מוחל, איך מוס שאן צו מנחה געהען!" — אויף דיא איינווענדונג דעם קויפמאננעס, דאס עס ערסט מיטטאג איזט, זאגטע דער אורח: „יא, זעהען זיא, עס איזט איין פיערטעל אויף זעכס!" (מאן קאנן דיעס נעמליך זא פערשטעהען: „עס איזט איין פיערטעל אויף זעכס אוהר — היער אבער הייסט עס: עס איזט איין פיערטעל גאנז אויף זעכס פערזאנען.)

*(האבען דיא פראסטע גע-שאדעט.) דיעזע פראגע ווירד פערשיעדענארטיג בעאנטוואָרטעט, מאנכע זאגען יא אונד מאנכע מיינען ניין! דעם ללאיד וואורדע אוים 64 ארטשאפטען פאן איינעם גוטען וואַרמען רעגען טעלעגראפירט אונד מאן מיינט, דאס דער פראסט אם געטריידע גאר קיינען שאדען אנגעריכטעט האבע. — אייך אוים שיאפאק ווירד געמעלדעט, דאס דארט דער רעגען פיעלעס וויעדער גוט געמאכט האטטע, דער אנבויא צייגט זיך שאָן. — אוים פראנקרייך ווערדען אויסגעצייכנעטע ערנטע-אויסזיכטען געמעלדעט.

°(לאשאנצער וואללמארקט.) דיא צופוהרען צום וואללמארקטע בעטראגען 1500 צטר. דיא וועשע איזט מיטטעלגוט. דיא פאריעהריגען פרייזע ווערדען פיר הערשאפטס-וואללע בעווילליגט, גוט געוואשענע בויערן-וואללע פאן 100 ביז 108, גערינגערע 85—95 גולדען. מייסטענס זינד דארט אינלענדישע טוכמאכער, אויסלענדישע קייפער זינד זעלטען אונד דער מארק איזט ניכט זעהר בעלעבט.

נאכטראג.

צום שלוססע אונזערעס בלאטטעס איזט אונס ערסט דער אויספיהרליכע זיטצונגס-בעריכט דעם ענגלישען אבער-הויזעס צוגעקאממען. דערזעלבע ווירד פיעל אויפזעהען מאכען אונד וויר ווערדען דענזעלבען אים נעכסטען בלאטטע אויספיהרליך בעשפרעכען. דאס הויפט ענגלישע בלאטט (טיימס) שרייבט: אלס דער איטאליענישע קאניג אין בערלין וואר, זאגטע איהם ביסמארק, דאס עס איהם זעהר לייד איזט, דאס ער פראנקרייך ניכט נאך מעהר געשוואכט האטטע. ער ערזוכטע שאן דאמאלס דען איטאליענישען קאניג, דיא פראווינצען סאוואיען אונד ניצצא (וועלכע נאפאלעאן אים יאהרע 1859 פאן איטאליען צום געשענקע בעקאם) וויעדער צוריקצופאָדערן, אום זא איינע אורזאכע צו איינעם נייען קריעגע צו האבען. וועגן נון דער איטאליענישע קאניג דעם ביסמארק נאכגעגעבען העטטע, דאנן העטטען וויר נאך פאריגען זאממער איינען צווייטען דייטש-איטאליעניש-פראנצאזישען קריעג.

אם 6. מאי האט דער רוסישע קאיזער אבערמאלס דען פירסטען ביסמארק אין בערלין בעזוכט אונד האטטע מיט איהם איינע אנדערטהאלב שטינדיגע אונטערעדונג.

פערלאָזונגען

1) דער אינסברוקער-לאזע.

בייא דער אם 4-טען מאי 1874 פארגענאממענען ציעהונג דיעזער לאָזע וואורדען פאָלגענדע נוממערן מיט דען בייגעזעטצטען טרעפפערן גע-צאָגען: אונד צוואר פיעל דער הויפטטרעפפער מיט 12000 גולדען אויף נומ׳ 24116; דער צווייטע טרעפפער מיט 1500 גולדען אויף נומ׳ 18008 — אונד דער דריטטע טרעפפער מיט 500 גולדען אויף נומ׳ 34631; — פערנער געווינגען יע 30 גולדען נומ׳ 357 922 5341 6237 7140 7388 7632 8455 8528 10669 11879 15749 19787 22847 24690 27833 30158 32392 33714 39457 40005 43457 43527 46221 47687 47837 47954.

2) דער זאלצבורגער-לאָזע.

בייא דער אם 5-טען מאי 1874, פארגעגאממענען ציעהונג דיעזער לאָזע וואורדען פאָלגענדע טרעפפער געצאָגען: אונד צוואר פיעל דער הויפטטרעפפער מיט 30000 גולד. אויף נומ׳ 55959 — אונד דער צווייטע טרעפפער מיט 1000 גולדען אויף נומ׳ 71445; — פערנער געווינגען יע 500 גולדען: 12263 30359 53972; — יע 100 גולד׳ 61 3045 7586 14008 20479; — אונד ענדליך געווינגען יע 30 גולדען נומ׳ 915 4550 8931 11555 14709 15182 16969 19985 22720 22936 26689 27772 30204 32566 37457 39592 41620 48690 49285 52229 52476 54220 55535 56193 56785 60336 64384 67449 69068 69127 69189 70544 73308 74364 75169 75511 76870 82551 84955 85151.

געשעפטסבעריכט.

פעסטער פרייזע.

ווייצען נעגען דיא פאריגע פרייז-נאטירונג זינד דיא הייטיגען פרייזע אום 30 קר. געפאללען. — פער פריה-יאהר 8,25—8,35 גולדען. —

קוקורוץ פער מאי-יוני 4,65—4,67 גולדען.

האפער פער פריה-יאהר 2,56—2,58 גולדען.

וויענער פרייזע.

שפיריטוס: פרוכט-שפיריטוס 61¼ קר.

ריבאל 19 גול. ליינאל 22⅛—22¼ גול.

פעטראלעאום 11¼ גולד.

וויענער שלאכטפיעהמארקט: דער אויפטריעב אויף דעם שלאכטפיעהמארקט אם 5-טען ד. מ. בעטרוג 1886 אונגארישע, 1755 גאליצישע אונד 339 דייטשע. צוזאממען 4040 שטיק אקסען, געקויפט וואורדען פאן וויענער פליישערן 2160, פאן לאנד פליישערן 1825 אונד אונפערקויפט גינגען אויפס לאנד 55 שטיק. דער געזאממטע לאנד-אבטריעב 1880 שטיק. פיר וויען פערבלייבען 2160 שטיק. דאס יעטצטגעוויכט שטעללטע זיך פער שטיק פאן 400 ביז 750 פפונד. דער אנקויפספרייז פער שטיק פאן 125 — 215½ גולדען אונד פער צענטנער פאן 27—32 גולד. — קר.

פרוכטפרייז-טאבעללע

פריכטע	קיאלישמעשר געוויכט	פער צאלל-צענטנער
ווייצען, באנאטער	81	7.20—7.35
" "	82	7.35—7.45
" "	83	7.45—7.60
" "	84	7.60—7.70
" "	85	7.70—7.75
" "	86	
" טהייס	81	7.40—7.55
" "	82	7.55—7.70
" "	83	7.70—7.80
" "	84	7.80—7.95
" "	85	7.95—8.05
" "	86	—.—.—
" פעסטער באדען	81	7.35—7.50
" "	82	7.50—7.65
" "	83	7.65—7.75
" "	84	7.75—7.90
" "	85	7.90—8.—
" "	86	—.—.—
" וויסעלבורגער	81	7.50—7.60
" "	82	7.60—7.75
" "	83	7.75—7.85
" "	84	7.85—8.—
" "	85	8.—8.10
" "	86	—.—.—
		פער מעטצ׳
קארן	80	5.40—5.25
גערסטע מאלץ	72	4.30—4.20
" פוטטער	72	3.65—3.80
האפער	50	2.55—2.50
קוקורוץ באנאטער	פער מעטצען	4.70—4.67
אנדערע גאטטונג	צענטנער	4.62—4.65
ריעפס קאהל	75	—.—.—

קורז-טאבעללע פאם 6. מאי

באללענ-מעהל	קר.	פל.
נוממער 0	10	30
" 1	20	29
" 2	40	28
" 3	60	26
" 4	30	25
" 5	40	23
" 6	20	21
" 7	80	19
" 8	90	18
" 8½	20	18

[illegible]

געלד-קורז

	קר.	פל.
ווילבער-אגיא	10	106
דוקאטען	32	5
עסטרייך-אונגארישעס 8 גולדען נאפאלעאן-שטיק (20 פראנקס)	96	8
נאפאלעאנדאר	96	8
פרייסישע טהאלער (קאססענאנווייזונגען)	66	1
רוסישע רובעל	54	1

לאָזע.

	קר.	פל.
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	75	133
דעטטא צו 50	—	130
1860-ער גאנצע לאָזע	—	105
דעטטא פינפטעל	25	109
1854-ער 4 פראצענטיגע שטאאטס-לאָזע	—	97
1839 ראטהשילד-לאָזע גאנצע	—	295
דעטטא פינפטעל	—	248
קאמא רענטענשיינע	—	21
קרעדיט-לאָזע	50	157
טריעסטער לאָזע פער 100 גולדען	—	106
טריעסטער לאָזע פער 50	—	53
נדאַי-דאמפשיפפ-פאהרט-לאָזע	—	90
סאלם צו 40 גולדען	—	30

	קר.	פל.
פאלפפי צו 40 גולדען ק. מ.	50	23
קלארי צו 40 " "	—	25
סט. געגאַיס צו 40 " "	—	22
אפנער צו 40 " "	75	23
ווינדישגרעטץ צו 20 גולדען ק. מ.	50	18
וואלדשטיין צו 20 " "	75	20
קעגלעוויטש צו 10 " "	—	14
רודאלפסלאָזע צו 10 " "	—	12
משאניסלויער צו 20 " "	50	15
אינסברוקער לאָזע	50	15
זאלצבורגער לאָזע צו 20 גולדען	—	—
קראקויער לאָזע	—	18
טירקען לאָזע	—	47
דעטטא 120 פראנקס איינצאהלונגען	—	35
אונגארישע פרעמיען-לאָזע א 100 גולדען	25	77
דעטטא צו 50 גולדען	—	77

וועָרטה-פאפיערע.

	קר.	פל.
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	75	74
טעמעשוואר-באנאטער	—	74
זיעבענבירגישע	25	71
גאליציש	75	77
בוקאווינער	25	77
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	—	93
ווייגצעהנטס-אבלאזונגס-אבליגאציאנען	50	69
פעסטער שטראסען-באהן	—	270
אפנער שטראסענבאהן	—	98
מוניציפאל-באנק	—	26
אנגלא-באנק 1. עמיסיאן	—	30
אונגארישע באדען-קרעדיט	25	53
שפאר- אונד קרעדיט-פעראיין	—	48
אונגארישע קרעדיט-באנק	75	143

	קר.	פל.
פעסטער קאממערציאל-באנק	—	740
פעסטער פאטערלענדישע-באנק	—	375
פראנקא-אונגארישע	50	57
אינדוסטריע-באנק-אקציען	—	47
אפנער קאממערציאל-באנק	—	175
לאנדעס צענטראל-שפארקאססע	—	72
אפנער פירגערליכע	—	—
פעסטער ערסטע פאטערלענדישע	—	[illegible]
פעסטער מארשטערנישע	—	50
פעסט-אפנער הויפטשטעדטישע	50	154
דעטטא צווייטע עמיססיאן	—	—
פפאנדשיינע דער אונגארישען באדענקרעדיט צו 5 איינהאלב פראצענט	—	85
דער אונגארישען היפאטהעקען-באנק צו 5 איינהאלב פראצענט	50	77
דער אונגארישען אללגעמיינען באדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5 איינהאלב פראצענט	50	84
דעטטא צו 6 פראצענט	50	86
דער פעסטער קאממערציאל-באנק	75	84
קאשטען-בריק-אקציען	—	83
נארד-אסט-באהן	—	103
אלפאלד-פיומאנער	50	139
אונגארישע אסטבאהן	—	49
טהייס באהן	—	216
זיעבענבירגער באהן אקציען	—	133
קאשוי-אדערבערגער באהן אקציען	50	135
פראנצ-יאזעפס באהן אקציען	50	202
קארל-לודוויג-באהן אקציען	—	246
לעמבערג-משערנאוויטצ-יאסי באהן	50	145
קרעדיט-אקציען	25	217
באנק-	—	975

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS.

Budapest, 1874. Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard, Marokkanerhof.

דארויף מיט „ג י י ן!“ אנטוואָרטען. זאָללטע מאן מיך
אבער פֿראגען א ו י ף ו ו י א ל א נ ג ע צ י י ט
דער פֿריעדע געזיכערט איזט — דאנן קאָננטע איך
אויף דיעזע פֿראגע גאר ניכט אנטוואָרטען. זאָפֿיעל
קאנן איך נור פֿערשפרעכען, איך קעננע גאר קיינע
רעגיערונג, וועלכע ה י י ט ע דען פֿריעדען שטאָ-
רען מאָכטע; אבער דאס קאנן איך ניכט לייגנען,
דאס צווישען איינצעלנען פֿאָלקערן (וויא צום ביי-
שפיעל צווישען דען דייטשען אונד פֿראנצאָזען) גראָ-
סע ערביטטערטע פֿיינדזעליגקייטען עקסיסטירען,
וועלכע עס ניכט צולאססען ווערדען, דען פֿריעדען
אויף לאנגע צייט אלס פֿאָללקאָממען אונד זיכער צו
בעטראכטען (דאס הייסט שאָן פֿיעל געזאגט); וואס
אבער אונזערע עסטעררייך-אונגארישע מאָנארכיע
בעטריפֿפֿט, זאָ מוס איך צווייערלייא זאכען אנגע-
בען: ערסטענס, דאס א ו נ ז ע ר ע שטעללונג צו
דען איבריגען מעכטען פֿריעדליך איזט; צווייטענס,
דאס וויר דאָך גענוג שטארק זיין מיססען, אום אונ-
זערע פֿריעדליכע שטעללונג צו ערהאלטען. דיא
דרייא-קאיזער-צוזאממענקונפֿט האבען צור ער-
האלטונג דער פֿריינדשאפֿט צווישען דען דרייא
קאיזער-רייכען פֿיעלעס בייגעטראגען. פֿיעלע צײ-
טונגען שריעבען איבער דיא פעטערסבורגער
צ ו ו י י א - קאיזער-צוזאממענקונפֿט, דאס זיך רוס-
לאנד אונד עסטעררייך מיט דער טירקייא טהיילען
וואָללען — וועגן נון דיעס וואהר וועריע, זאָ העטטע
מאן יא איינען זאָלכען וויכטיגען געגענשטאנד נאָך
בייא דער פֿאָראנגעגאנגענען ד ר י י א - קאיזער-
צוזאממענקונפֿט אין בערלין אבגעמאכט (דאמיט האט
אבער גראף אנדראשי נאָך ניכט בעוויעזען, דאס דיע-
זע אבמאכונגען אין ב ע ר ל י ן ניכט שטאטט-
געפֿונדען האבען! —)

אין דער פֿאָרגעסטריגען זיטצונג דעס אונגא-
רישען רייכסטאגעס ריכטעטע דער בעריהמטע דע-
פוטירטע קאָלאָמאן טיסא אן דען אונגארישען מי-
ניסטער-פרעזידענטען פֿאָלגענדע אנפֿראגע:

עס איזט יעדערמאנן בעקאנגט, דאס אונזערע
לאגע איינע זעהר שלעכטע איזט. שאָן דיא 21-ער
קאָממיסיאָן האט אויס דיעזעם גרונדע דיא גראָססטע
שפארזאמקייט אנגעראטהען. אין דען לעטצטען
וואָכען זינד אויך נייע זאָרגען ענטשטאנדען, דאס דיא
ערנטע ניכט גוט אויספֿאללען ווערדע אונד דאס דא-
הער דאס פֿאָלק קיינע שטייער צאהלען קאָננען
ווירד. אונטער דיעזען אומשטענדען ערוואַרטעטען
וויר, דאס מאן הייער בייא דען מיליטער-אויסגאבען
שפארען ווירד; וויא וויר אבער לײדער פֿערנעה-
מען, וויל מאן דיא מיליטער-אויסגאבען נאָך פֿער-
מעהרען אונד דאדורך דיא שטייער-לאסט נאָך מעהר
ערשווערען. דער רייכסטאג האט הייבייא ניכט בלאָס

דאס רעכט, זאָנדערן אויך דיא פפֿליכט, אויף דיא
ארמעע-אויסגאבען איינפֿלוס צו נעהמען — אונד
איך פֿראגע דאהער, מיט וועלכעם רעכטע אונד אויס
וועלכעם גרונדע וויל מאן יעטצט אין דער דעלע-
גאציאָן דיא מיליטער-אויסגאבען נאָך פֿערמעהרען?

דער מיניסטער-פרעזידענט האט אויף דיעזע
אנפֿראגע ניכט געאנטוואָרטעט; אבער דיעזע אנ-
פֿראגע בעווירקטע, דאס אים רייכסטאגע זעהר פֿיעלע
געגנער וועגען דער ערהאָהונג דער מיליטער-קאָס-
טען ענטשטאנדען זינד — אונד אין דיעזער וואָכע
ווירד פֿיעללייכט דיעזער שטרייט אויסגעפֿאָכטען
ווערדען! —

פֿערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (ד ע ר ר ו ס י ש ע ק א י ז ע ר) בעגיבט
זיך יעטצט נאך לאָנדאָן, וואָ ער שאָן איבערמאָרגען
איינטרעפֿפֿען ווירד. דיא קאָניגין פֿאָן ענגלאנד זאממט
דען פרינצען ווערדען איהן אים באהנהאָפֿע ערוואר-
טען. דאָנערסטאג ווירד איינע גראָסע מאהלצייט
פֿעראנשטאלטעט ווערדען, צו וועלכער בערייטס
200 ענגלישע עדעל-לייטע געלאדען זינד. פֿרייטאג
דארויף ווירד איינע גראָסע מיליטער פאראדע אין
געגענווארט דעס רוסישען קאיזערס אבגעהאלטען
ווערדען. — אלס יעטצט דער רוסישע קאיזער אין
ב ע ר ל י ן וואר, קאמען צו איהם אויך מעהרערע
פאָלנישע איזראעליטען מיט ביטטגעזוכען, דארונ-
טער פֿינף ראבבינער אום געלד צום אויפֿבויען איינער
אבגעבראננטען סינאגאָגע צו זאממלען, זאָגאר איין
„שמש“ וואר בייא איהם אום געלד צום אויפֿבויע
איינער אבגעבראננטען מקוה צו פֿערלאנגען (אָב
דער רוסישע קאיזער דיעזען ביטטזוכענדען אויך
געלד געגעבען האט — דאפֿאָן ווירד ניכט ער-
צעהלט). —

* (א י י נ ע „ח ר ם“ ג ע ש י כ ט ע.) זייט-
דעם דער אונגארישע רייכסטאג צו גונסטען דער
אָרטהאָדאָקסען זיין אורטהייל אבגעגעבען האט אונד
דיא ערריכטונג איינעס ראבבינאטס-סעמינארס פֿאָן
דעם געמיינזאמען איזראעליטישען שולפֿאָנדע ניכט
בעוויללינגען וויל — זייטדעם זינד אויך אללע הייע-
זיגע דייטשע טאגעסבלעטטער פֿאָללער נייד איבער
דיא אָרטהאָדאָקסען אונד ערצעהלען אללעס מאָג-
ליכע אונד אונמאָגליכע שלעכטע פֿאָן דענזעלבען,
אום דעם רייכסטאגע צו בעווייזען, וואס פֿיר איינע
פארטייא ער אונטערשטיטצע. זאָ ערצעהלט דאס
פֿאָרגעסטריגע „פעסטער שורנאל“ אויס ק א ש י י
פֿאָלגענדע געשיכטע: אם 15. אפריל האט אין דעם
טעמפעל דער קאשויער אָרטהאָדאָקסען יודען איין
ערגערניס-ערריגענדער שקאנדאל שטאטטגעפֿונ-

דען. דער פֿראָממע ראבבינער י ו נ ג ר י י ז
האטטע דעם גאסטווירטהע בערנהארד ו ו ע ב ע ר
פֿאָרגעוואָרפֿען, דאס ער אין זיינעם גאסטהויזע דען
יידישען גאָסטען טריפה-פֿלייש אונד נסך-ווײן גיבט.
דארויף אנטוואָרטעטע ו ו ע ב ע ר: „ווער דאס
איבער מיך צו זאגען וואגט, איזט איין פושע ישראל!“
היערויף שטירצטען זיך אללע אים טעמפעל פֿער-
זאממעלטע איזראעליטען אויף דען גאסטווירטה
אונד גאבען איהם טיכטיגע שלעגע. דער ראבבינער
לעגטע איהן אין חרם אונד דאמיט וואר ער אויס
דער געמיינדע אויסגעשטאָסען. ו ו ע ב ע ר האט
נון איינגעזעהען, דאס היער ניכט צו שפאססען איזט,
ער קאָננטע דענן אום זיינע גאנצע „פרנסה“ קאָממען,
אונד ער וואָללטע דאהער ביים ראבבינער אום גנא-
דע ביטטען, אום איהן פֿאָם חרם צו בעפֿרייען. דער
ראבבינער וויללינגטע איין, דען פֿערברעכער צו בע-
גנאדיגען, ווענן ער איינע בוסע (תשובה) אויף זיך
נעהמען וויל. ו ו ע ב ע ר וויללינגטע נון אין אל-
לעם איין אונד זאָ וואורדע פֿאָלגענדעס פֿעראנ-
שטאלטעט: דיא אָרטהאָדאָקסע געמיינדע פֿער-
זאממעלטע זיך פֿאָללצעהליג אים טעמפעל, אין
וועלכעם זיא זיך אין צווייא רייהען שטעללטען, אן
דערען אָבערן שפיטצע דער ראבבינער שטאנד.
דער ארמע זינדער וועבער מוסטע אים פֿאָרהאָף
דעם טעמפעלס זיינע שוהע אבלעגען אונד מיט איי-
נער טאפֿעל אויף דער ברוסט, אויף וועלכער זיין
טעמפעל-שענדערישעס פֿערברעכען אויפֿגעשריע-
בען שטאנד, דורך דיא לאנגע רייהע ביז צום ראבבי-
נער געהען, אום זיינע גראָסע זינדע אָפֿפֿענטליך צו
בעקעננען אונד פֿאָם ראבבינער גנעדיגע פֿערצייהונג
צו ערביטטען. נאכדעם ער נון ריימיטהיג אבביטטע
געלייסטעט אונד דיא הענדע דעס ראבבינערס גע-
קיסט האטטע, וואורדע ער ווידער גנעדיגסט אין
דען פֿערבאנד דער געמיינדע אויפֿגענאָממען! — דאס
ערצעהלט דאס „פעסטער שורנאל“ פֿיר זיינע לעזער
אלס דאס שרעקליכסטע דער שרעקען אונד בריננגט
עס נאָך אונטער דעם טיטעל „צור פֿראגע דעס ראבּ-
בינער-סעמינארס“, אום פֿיעללייכט צו בעווייזען, דאס
איין ראבבינער אויס דעם סעמינאר דאס ניכט טהון
ווירדע. איין זאָלבער ווירדע וואהרשיינליך איינעם
יידישען גאסטגעבער, דער זיינען יידישען גאסטען
טריפות גיבט, גאר קיינע פֿאָרווירפֿע מאכען. — וויר
וואָללען היעצו נור פֿאָלגענדעס בעמערקען: ערס-
טענס פֿערהאלט זיך וואהרשיינליך דיא גאנצע גע-
שיכטע ניכט זאָ, וויא זיא היער אים „שורנאל“ דאר-
געשטעללט ווירד — אונד ווענן זיא גאר אויך בוכ-
שטעבליך זאָ וועריע, איזט עס אויך בייא אונס יודען
גאר קיין נייעס אונד שרעקליכעס, ווענן מאן איינען
מאביל טריפות מחרים אונד ווענן דאנן איין זאָלבער
מקבל נזיפה איזט. —

אלס מיינע שוועסטער ערוואכסען וואר אונד זיא
מיינע עלטערן אויסהייראטען וואָללטען, דא ענטשטאנד ערסט
איין פאמיליען-שטרייט! איין רייכער קאטהאָלישער עדעל-מאנן
פֿערליעבטע זיך אין מיינע שוועסטער אונד מיינע מוטטער וואָלל-
טע זיא איהם אויך צור פֿרויא געבען; אבער מיין פֿאטער וואָלל-
טע זיא נור אן איינען יודען פֿערהייראטען. צווישען פֿאטער
אונד מוטטער גאב עס דעסהאלב אונאנגענעהמע אויפֿטריטטע,
אבער מיין פֿאטער זעטצטע זיינען וויללען דורך אונד דיא
שוועסטער וואורדע געצוואונגען מיט איינעם איזראעליטען פֿער-
לאָבט צו ווערדען. אבער אינצווישען ענטשטאנד איינע מסירה,
דער יידישע בריטיגאם וואורדע דען גייסטליכען פֿעראטהען
אונד מאן האט איהן אויך גלייך אין איינען שווערען קערקער
געוואָרפֿען.

ווער דער פֿערעטהער (מוסר) וואר, ווייס מאן ניכט, זאָ
פֿיעל וואר ערוויעזען, דאס דער קאטהאָלישע געליעבטע מיינער
שוועסטער דיעזען פֿעראטה ניכט בעגאנגען האטטע. איינעס
נאכמיטטאגס איזט מיינע שוועסטער אויסגעגאנגען, אום איינע
פֿריינדין צו בעזוכען, עס וואורדע אבענד אונד עס וואורדע נאָך
שפעטער אין דיא נאכט היניין אונד דיא מוטטער וואר שאָן ווע-
גען דעם לאנגען אויסבלייבענס צו שטארק בעזאָרגט. דא קאם
נון איין בריעף, וועלכער פֿאָן דער האנד דער שוועסטער גע-
שריעבען וואר אונד דיעזער בריעף לויטעטע פֿאָלגענדערמאסען:

„הייסגעליעבטע עלטערן!

ווענן זיא זיך נאך 24 שטונדען אין מ א ד ר י ד אויפ-
האלטען, דאנן קאָממען וויר אללע אויף דען שייטערהויפֿען, אום
פֿערברענגט צו ווערדען, מיין יידישער ברייטיגאם, דען מאן
איינגעשפערטע אונד לאנגע מארטערטע, האט ענדליך אללעס
איינגעשטעהען מיססען אונד מאן מאכט שאָן אללע אנשטאל-

טען צו אונזערער פֿערהאפֿטונג. פֿליעהען זיא פֿאָן מאדריד גע-
ליעבטע עלטערן, פֿערלאססען זיא דיעזע שטאדט גלייך, איך
קאָממע איהנען דאנן נאך, בייא דעם קויפֿמאננע „האווער אונד
קאָמפאניע“ אין פֿראנקפֿורט אם מאין ווערדעט איהר מיך ער-
ווארטען. איינע טרייע האָכגעשטעללטע פֿריינדין שיטצט מיך
פֿאָר יעדער געפֿאהר אונד זיא ווירד מיך אויך צו איהנען נאָך
פֿראנקפֿורט פֿיהרען. איילען זיא אונד זייען זיא וועגען מיינער
פערזאָן פֿאָללקאָממען רוהיג.“

דיא איבעראשונג אונד דער שרעקען זינד היער אונבע-
שרייבליך, וויר האבען נאָך אין זעלבער נאכט דיא שפאנישע
הויפטשטאדט פֿערלאססען אונד 28 טאגע שפעטער קאמען וויר
אין דארמשטאדט אן, וואָ וויר צו פֿערווײלען געצוואונגען וואָרען,
וויל איך אונד דיא מוטטער ערקראנקט וואורדען. דער פֿאטער
שיקטע אין איינעם בריעפֿע אונזערע אדרעססע נאך פֿראנקפֿורט
אם מאין אן „האווער אונד קאָמפאניע“. צום גליק קאָננטע מיין
פֿאטער בייא זיינער פֿלוכט אויס שפאניען דען גראָססטען טהייל
זיינעס פֿערמאָגענס מיט זיך נעהמען, דענן עס בעשטאנד צומייסט
אויס באארעם גאָלדע אונד יו-ווועלען, מיט וועלכען ער האנ-
דעלטע. —

איך אונד דיא מוטטער ערהאָלטען אונס באלד נאך
אונד נאָך פֿאָן אונזערער קראנקהייט, אבער צווישען מיינען
ביידען עלטערן ענטשטאנדען נון טריבזעליגע שטרייטיגקייטען.
מיינע מוטטער וואָללטע וויטער בייא איהרער קאטהאָלישען
רעליגיאָן בלייבען, זאָ וויא אין שפאניען, מיין פֿאטער אבער וואר
שאָן פֿראָה אין איינעם אנדערען לאנדע צו זיין, וואָ ער אויך
אָפֿפֿענטליך אלס פֿראָממער יודע לעבען קאנן, דאבייא וואר ער
אויך אין דען יידישען וויססענשאפֿטען זעהר געלעהרט אונד
ער העטטע אין דייטשלאנד אלס געלעהרטער אונד פֿראָממער

יודע איינע גראָסע אכטונג — ער וואָללטע דאהער דורכ-
אויס האבען, דאס אויך מיינע מוטטער אָפֿפֿען אונד עהרליך
איינע יידין ווערדען זאָלל.

מיינע מוטטער וואָללטע דארויף ניכט איינגעהען אונד
מיין פֿאטער פֿאסטע דען בעשלוס, זיך פֿאָן דער מוטטער אבצו-
זאָנדערן אונד נאר אירגענד אנדערסוואָ צו וואָהנען. דיעזע
שטרייטיגקייטען וואורדען נאָך מעהר געשטייגערט, אלס אויך
מיינע שוועסטער מיט איהרעם קאטהאָלישען געליעבטען אנגע-
קאָממען וואר.

איין אנפֿערוואנדטער פֿאָן דיעזעם קאטהאָליקען וואר
נעמליך איין מיטגליעד דעס געהיימען געריכטעס אין שפאניען,
וועלכעס איבער דיא דאָרטיגען איינוואָהנער וואכטע, אום צו
שפיאָנירען, אָב זיא אויך פֿראָממע קאטהאָליקען זינד. פֿאָן דיע-
זעם קאָננטע ער אויך ערפֿאהרען, דאס מיינע עלטערן אין געפֿאהר
זינד אונד זיא נאָך רעכטצייטיג ווארנען. מיינע מוטטער וואר
איהם אלס רעטטער דאנקבאר אונד זעטצטע עס מיט אללער
געוואלט דורך, דאס ער אויך מיינע שוועסטער צור פֿרויא
בעקאָממען האט. ער פֿערקויפֿטע אללע זיינע גיטער אין שפאַ-
ניען אונד עררייכטעטע זיך אין דארמשטאדט איין זיידען-גע-
שעפֿט אונטער דער פֿירמא „אנטאָניא“.

מיין פֿאטער ליעס נון מיינע מוטטער אין דארמשטאדט
בייא איהרער טאָכטער צוריק אונד קאם נאך וואָרמס, וואָ ער
דען יידישען נאמען אבן יפה ווידער אנגענאָממען האטטע אונד
גענצליך אלס פֿראָממער יודע לעבטע. נור מאנכמאל קאם ער נאך
דארמשטאדט, אום בייא אונס צו פֿערווײלען, דענן איך בליעב
בייא דער מוטטער, וועלכע מיך דורכאויס ניכט פֿאָן זיך לאססען
וואָללטע, דאפֿיר פֿערשפראך זיא, מיך יידיש צו ערציעהען.

(פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

בערלין איינען דייטש-איטאליעניש-פראנצאזישען קריעג געהאבט! —

אין דער זיטצונג דעס עסטערריישישען רייכסראטהעס היעלט אויך דער עסטערריישישע לאנדעספערטהיידיגונגס-מיניסטער איינע רעדע איבער דיא פאליטישע לאגע איירא פאס. ער זאגטע אונטער אנדערעם: עס איזט וואהל ריכטיג, דאס אללעס נור פאם פריעדען שפריכט, אבער עס איזט אויך ריכטיג, דאס איבעראלל שרעקליך געריסטעט ווירד. זאללען וויר נון אין עסטערריך דיא איינציגען זיין, וועלכע זאגען: וויל איין פריעדליבער ווינד בלאזט, לעגען וויר דיא הענדע רוהיג אין דען שאאס אונד טהון וויר גאר ניכטס, אונד פערבעססערן וויר דאס ניכט, וואס וויר צו פערבעססערן העטטען. — ווענן מאן דיא סוממען אונזערער ארמעע-קאסטען מיט דען סוממען דער פראנצאזישען אדער דייטשען ארמעע-אויסגאבען פערגלייכט, דאנן האבען וויר נאך דיא וועניגסטען מיליטער-אויסגאבען. ווענן איך אין אונזערען נאכבאר-שטאאטען דיא שרעקליכסטען קריעגס-ריסטונגען זעהע, דא איבערמאנגט מיך דיא פורכט, דאס נור וויר זא אונגעריסטעט בלייבען זאללטען! — זא וויא נון אונלענגסט דער דייטשע רייכסטאג דיא פיעלען ארמעע-קאסטען פיר דיא דייטשע רעגיערונג בעוויללינגטע, זא ביטטע איך אויך דען עסטערריישישען רייכסראטה, זא וויט עס דיא קראפט דעס פאלקעס ניכט איבערשטייגט, דיא פאן דער עסטערריישישען רעגיערונג פערלאנגטען ארמעע-אויסגאבען, צו בעוויללינגען.

דער עסטערריישישע לאנדעספערטהיידיגונגס-מיניסטער מאכטע נון פאלגענדע פערגלייכע הינזיכטליך דער אנצאהל דעס מיליטערס אונד דער ארמעע-אויסגאבען אין דייטשלאנד, פראנקרייך אונד אין עסטערריך-אונגארן: אין דייטשלאנד בעטראגט דער פריעדענס-שטאנד דער לאנד-ארמעע אהנע אפפיציערע 401659 מאנן, וועלכע יעהרליך 110 מיליאנען טהאלער קאסטען. — פראנקרייך ערהאלט אים פריעדענסשטאנדע איינע לאנד-ארמעע פאן 460186 מאנן, וועלכע יעהרליך 529 מיליאנען פראנקס קאסטען. — אין עסטערריך-אונגארן בעטראגט דער פריעדענס-שטאנד דער גאנצען ארמעע (געזאמטע, עסטערריישישע לאנדוועהר אונד אונגארישע האנוועד) 264286 מאנן, וועלכע יעהרליך 96,366,602 גולדען קאסטען. וויר האבען אלזא אום 89714 מאנן וועניגער אלס דייטשלאנד אונד אויך אונזערע ארמעע אויסגאבען זינד פערהעלטניסמעסיג קלייגער, דא אין דייטשלאנד 225 טהאלער פער קאפף גערעכנעט ווירד.

וואס האט מאן דענן פאן דען דעלעגאציאנען, וועלכע יעטצט אין דער אונגארישען הויפטשטאדט פארטוועהרענד איבער אויסווערטיגע פאליטיק אונד איבער מיליטער-זאכען בעראטהען? — זא ווערדען אונזערע לעזער מיט פאללעם רעכטע פראגען קאננען, דא וויר דאך נאך יעדעס יאהר איבער דיעזע דעלעגאציאנס-זיטצונגען דיא אויספיהרליכסטען בעריכטע בראכטען אונד הייער פאן דענזעלבען זא פיעל אלס גאר ניכטס מיטטהיילען.

היערויף קאננען וויר אבער נור זא פיעל אנטווארטען, דאס הייער דיא אונוויכטיגסטען אנגעלעגענהייטען אין דען אפפענטליכען אונד דיא וויכטיגסטען אין דען געהיימען זיטצונגען בעראטהען ווערדען; וואס וויר אלזא וויססען, איזט ניכט דער מיהע ווערטה מיטצוטהיילען — אונד וואס וויר ניכט וויססען, דאס קאננען וויר נאטירליך אויך ניכט ערצעהלען. מאגען אבער אונזערע לעזער ניכט מיינען, דאס נור דיעזעס יידישע בלאטט פאן דען געהיימען זיטצונגען ניכט מיטטהיילען קאנן; דענן אויך דיא אנדערען היעזיגען גראסען טאגע-בלעטטער דירפען פאן דיעזען געהיימען זיטצונגען קיין ווארט ערצעהלען.

דער רעדאקטער דעס „פעסטער ללאיד" איזט זאגאר איין דעלעגירטער אונד איין אויסשוס-מיטגליעד דער דעלעגאציאן — אונד אין דער געהיימען אויסשוס-זיטצונג פאן פאריגעם מיטטוואך האט גראף יוליאוס אנדראשי איינע דער וויכטיגסטען שטאאטס-רעדען איבער דיא אויסווערטיגע פאליטיק געהאלטען — אונד דאך דורפטע זיא דער „פעסטער ללאיד" ניכט מיטטהיילען, וויל עבען דיעזע וויכטיגען מיטטהיילונגען אונזערעס אויסווערטיגען מיניסטערס נאך ג ע ה י י ם געהאלטען ווערדען מ י ס ס ע ן. ער קאנן נור זא פיעל ערצעהלען, דאס גראף אנדראשי איבער דיא „אריענטאלישע פראגע", איבער דיא בעדייטונג דער רייזע דעס סערבישען רעגענטען נאך קאנסטאנטינאפעל, איבער דיא צוויא-קאיזער-צוזאממענקונפט אין פעטערסבורג פאללע דרייא שטונדען געשפראכען האט — אונד צוואר וואר דיעזע שפראכע גאנץ אפפען אונד עהרליך אהנע יעדע צוריקהאלטונג. אינדעם גראף אנדראשי זעלבסט זאגטע, דאס ער נור אונטער זיינען בעקאנטען איזט, דענען מאן איין געהיימניס שאן אנפערטרויען קאנן — אבער אללע דיעזע אינטערעססאנטען געהיימניסע ווארדען נור פאן דען 9 אויסשוס-מיטגליעדערן געהארט אונד קיינער טרויט זיך נור איין ווארט היעפאן אין דיא אפפענטליכקייט צו בריינגען.

נעהמען וויר דען פאלל אן, גראף אנדראשי העטטע געזאגט, דאס איין קריעג מיט פראנקרייך אדער מיט דער טירקייא בעפארשטעהע; דארף דיעזעס ווארט זאגלייך אויסגעפויקט אדער אן דיא גראסע גלאקע געהענגט ווערדען? ווער קלוג איזט, קאנן זיך לייכט מערקען, דאס היער ניכט פאן לייטער שאנען פריעדענס-פערזיכערונגען געשפראכען ווארדע, דענן איינען פריעדען ברויכט מאן ניכט געהיים צו האלטען, נור בעפארשטעהענדע קריעגס-בעזארגניססע מיססען געהיים געהאלטען ווערדען. יוענן מאנן אונד וויב אין פריעדען לעבען, מאכען זא דארויס קיין געהיימניס, נור ווענן זיא זיך צאנקען אונד שלאגען, שפערען זיא דיא טהירען צו, דאמיט עס קיינער וויססען זאלל. —

פאן דיעזער וויכטיגען געהיים-זיטצונג דירפען אונס דיא צייטונגען נור פאלגענדען וויטץ ערצעהלען: אלס גראף אנדראשי זיינע רעדע בעענדעטע אונד דארויף הינציעלטע, דאס מאן יעטצט אויך אין עסטערריך-אונגארן דיא מיליטער-אויסגאבען ניכט העראבזעטצען דארף, זאגטע איהם דער יידישע דעלעגירטע וואהרמאנן, דאס עס דאך נאך ניכט זא שלעכט מיט דער זאכע שטעהע, גראף אנדראשי וועהרע נור איינע צערטליכע מוטטער, וועלכע איהרע טאכטער מיט אללער געוואלט שאן אויפפוטצען מאכטע (אנדראשי וויללל נעמליך אויך אונזערע מאנארכיע מיט איינער גראסען ארמעע צו איינער בעדייטענדען גראסמאכט הערויספוטצען): אבער א נ ד ר א ש י אנטוואָרטעטע: „ניין, איך בין נור איינע זאלכע מוטטער, וועלכע איהר קינד ניכט נאקט געהען לאסט!"

אין דער פארגעסטריגען זיטצונג דער עסטערריישישען דעלעגאציאן געטרויטע זיך גראף אנדראשי דאך אייניגע וויכטיגע מיטטהיילונגען צו מאכען, וואביא ער יעדאך דאס אללערוויכטיגסטע פערשוויעגען האט.

איין דעלעגירטער פראגטע איהן נעמליך, אב דאס וואהר איזט, וואס דיא גראסע ענגלישע צייטונג איבער דיא אונטעררעדונג ביסמארק'ס מיט דעם איטאליענישען קאניגע פעראפפענטליכטע? — אונד גראף אנדראשי אנטוואָרטעטע אויסווייכענד, דאס י ע ט צ ט קיין קריעג צו בעפירכטען איזט. (וויא איינע פארגעסטריגע דעפעשע אויס בערלין מעלדעט, גיבט זיך ביסמארק אללע מאגליכע מיהע צו בעווייזען, דאס ער דען איטאליענישען קאניג צו קיינעם קריעגע געגען פראנקרייך אויפגעפאָדערט האבע — אונד דיעזע מיהע בעווייזט עבען, דאס איין „שפאן דאראן איזט". —)

דער דעלעגירטע דר. ג ר א ס ערזוכטע אונזערען אויסווערטיגען מיניסטער, דאס ער אים אללגעמיינען אונזערע בעציהונגען צו דען אויסווערטיגען מעכטען אונד אויך דיא אייראפאישע לאגע שילדערע.

היערויף זאגטע גראף אנדראשי: ווענן מאן מיך פראגען זאללטע, אב שאן ה י י ט ע איינע קריעגס-געפאהר פארהאנדען איזט, זא מיסטע איך

פאלליעטאן.

אם ל"ג בעומר.

(2-טע פארטזעטצונג.)

„„וואצו איינע ענטשולדיגונג? (זאגטע ר' משה), זיא וויססען מיין ווערטהער הערר, דאס בייא דען יודען איין הייליגעס געבאט איזט, דיא קראנקען צו בעזוכען אונד ווענן איך נאך אים שטאנדע ווערע, אייך איינען געפאללען צו טהון, זא ווירדע איך מיך געווים זעהר גליקליך שעטצען.""

„איך דאנקע אייך, מיין הערר (זאגטע דער אלטע). דענן עס האנדעלט זיך היער ווירקליך, אום איינען זא מענשענפריינדליכען וויא נאטט-געפעלליגען דיענסט, דען איך פאן אייך ערביטטען וויל. עהע איך יעדאך צור זאכע איבערגעהע, ערלויבעט מיר איינע פראגען אן אייך צו ריכטען, דא מיר אן דערען בעאנטוואָרטונג געלעגען איזט!"

„„פראגעט נור אהנע צוריקהאלטען, איך ווערדע אייך אללע פראגען געוויססענהאפט בעאנטוואָרטען!""

„איהר זייד אין דער היעזיגען געמיינדע דער ערסטע פארשטעהער?" —

„„יא, דורך נאטטעס וויללען!""

„זייד איהר איין היער איינגעבארענער?"

„„יא, זאגאר מיין אור-גראספאטער האט היער אין ווארמס געוואָהנט.""

„האבט איהר היער איינמאל פאן דעם נאמען „אבן יפה" עטוואס געהארט?"

„„אבן יפה? ווער זאלל דיעזען בעריהמטען נאמען איינעם מאננעס ניכט קעננען, דער דרייסען אויף דעם „גוטען ארט" (בית עולם) ליעגט אונד זיין שטיין (מצבה) ערצעהלט אונס נאך הייטע דאס לאב יענעס בראווען מאננעס!""

„זעהט מיין הערר! איך אלטער בין נאך דער זאהן יענעס „אבן יפה!"

„„אונד דאך וואוסטען וויר ביז יעטצט ניכט, דאס וויר אין אונזערער געמיינדע איינען זאלכען עהרען-פאללען מאנן מיט זא עהרענפאללעם נאמען האבען.""

„דיא עהרען-בעצייכנונג, אינזאפערנע זיא מיינעם אין נאטט רוהענדען פאטער גילט, בעמערקע איך מיט פריידע; אבער וואס מיך פערזאנליך בעטריפפט, זא וואללעט איהר ערסט דאנן אורטהיילען, ווענן איהר וויססעט, וואס איך אייך איבער מיך מיטצוטהיילען האבע."

„„איך ווערדע אייך מיט פאללער אויפמערקזאמקייט צוהארען.""

„איך בין נון צו שוואך, אום אייך דיא גאנצע געשיכטע צו ערצעהלען, איך האבע זיא דאהער אויפגעשריעבען, דא מיר דאס שפרעכען שווער אנקאממט. זעטצעט אייך צו מיר נעהער אונד לעזעט דיעזע שריפט לויט פאר."

ר' משה לעזטע, וויא איהם געהייסען וואר אונד ער לאז פאלגענדע לעבענס-געשיכטע פאן דער פאמיליע אבן יפה, וויא זיא דער אלטע אויפגעשריעבען האטטע.

דיעזעס שריפטשטיק לויטעט:

אין פריהערען יאהרהונדערטען געהארטע דער נאמען אבן יפה צו דען האכסט-געאכטעטען אין גאנץ שפאניען. אלס נון דארט דען יודען דיא וואהל געשטעללט ווארדע, זיך ענטוועדער צו טויפען (גזירת השמד) אדער דאס לאנד צו פערלאססען (גרויש שפאניען), דא קאנגטע זיך מיין אורגראספאטער ר' יום טוב אבן יפה ניכט זא לייכט ענטשליעסען, פאם לאנדע וועגצולויפען, דא זיין געליעבטעס וויב עבען צווייא טאגע צופאר איין קינד האטטע אונד דאהער אלס שוואכע וואכנערין ניכט מיטרייזען קאננטע. ער טהאט דאהער דאס, וואס מאנכע אנדערע שפאנישע יודען (אנוסים) געטהאן האבען, ער וואר אפפענטליך איין קאטהאליק, אבער אים געהיימען וואר ער יודע.

אלס מיין פאטער דאס איינאונדצוואנציגסטע לעבענס-יאהר ערדייכטע, ווארדע דיא גייסטליכקייט פלאטצליך געוואהר, דאס ער אים געהיימען יודע איזט. מאן וואללטע איהן שאן פערברענגען; אום נון צו בעווייזען, דאס ער קיין יודע איזט, מוססטע ער דיא שוועסטער איינעס שפאנישען בישאפס הייראטען. פאן דער ער אויך צווייא קינדער האטטע. מיך אונד איינע עלטערע שוועסטער. זא פראמם אויך מיינע מוטטער אין איהרעם קאטהאלישען גלויבען וואר, זא ערנערטע זיא זיך דאך ניעמאלס איבער דיא פראממיגקייט מיינעס פאטערס אין זיינער יידישען רעליגיאן. זיא ליעבטע מיינען פאטער מיט פאללער אויפריכטיגקייט אונד ער ברויכטע ניעמאלס צו בעזארגען, דאס זיא איהן פערראטהען ווירד. איך אונד מיינע שוועסטער ווארדען זאגאר אים געהיימען אלס עכטע יידישע קינדער אויפגעצאגען. מיינע מוטטער וואר וואהל שטארק דאגעגען, אבער דיא ליעבע צום מאנגע בעהערשטע איהרע ליעבע צו איהרער רעליגיאן. אלס איך דרייצעהן יאהרע אלט וואר, שיקטע מיין פאטער מיינע מוטטער אבזיכטליך אין איין באד, אום אן מיר דיא בעשניידונג פארנעהמען צו קאננען. דיא מוטטער וויינטע פיעל דאריבער, אלס זיא נאך איהרער ריקקונפט דאפאן ערפאהרען האטטע, אבער מיין פאטער וואוסטע זיא דורך זיינע ליעבע צו בעשוויכטיגען אונד דער הייזליכע פריעדע וואר ניכט געשטארט.